

ОСОБЕНО МНЕНИЕ

На съдията Цанко Хаджистойчев по к.д. № 24/1998 г.

I.

Разпоредбата на чл.50, т.2 ЗЗРСИИ не е противоконституционна.

За да уважи искането съдът се позовава на Решение № 8 по к.д № 3/1997 година. Приема случаите за сходни.

Несъгласие с цитираното решение съм изразил с особеното ми мнение /Сб., 1997, стр.55/. В него са изложени съображения, които имат значение и сега. Ето защо, за да се избегне преповторение, моля, посоченото особено мнение да се смята за част от настоящето.

II.

Основният дефект на двете конституционни решения според мен се свежда до погрешното схващане за чл.60 от Конституцията.

Тази конституционна разпоредба прогласява едно основно задължение на гражданите: да плащат данъци и такси, установени със закон, съобразно техните доводи и имущество. Разпоредбата повелява още, че данъчни облекчения и утежнения могат да се установяват само със закон. От нея обаче не следва, че държавата може да установява само данъци и такси, но не и други плащания, “които нямат характер на данъци, щом приходите не са предназначени за държавния и общинските бюджети”. Конституционната забрана за извънбюджетно финансиране, каквото чл.50, т.2 ЗЗРСИИ предвижда, въобще няма.

Фонд “Рехабилитация и социална интеграция”, чийто приходоизточник е оспореният, представлява държавен фонд към

Министерския съвет с национално значение. Той отговаря напълно на дефиницията, дадена с § 1, т.11 от Закона за устройството на държавния бюджет /ДВ, бр.67 от 1996 г., изм., бр.46 от 1997 г/. Според нея “фонд” е финансово-правна форма, чрез която се регламентират извънбюджетните приходи и разходи на държавните органи и бюджетните организации и отношенията им с държавния бюджет във връзка със задачи от национален характер. Контролът за набиране и разходване на средствата по фонд “Рехабилитация и социална интеграция” се осъществява от Сметната палата, съгласно чл.2, ал.1, т.4 от Закона за Сметната палата.

Въпросният източник на средства е извън приложното поле на чл.60 от Конституцията, тъй като не се отнася нито за данъци и такси, нито за данъчни облекчения или утежнения. Той лежи на плоскостта на задължителното застраховане. Това е така, защото по същество представлява отчисление от сумите /премиите/, които собствениците на моторни превозни средства са длъжни да плащат по задължителната застраховка “Гражданска отговорност”. Както няма конституционна забрана държавата да въвежда задължително застраховане и да предоставя на определени юридически лица /застрахователи/ да го извършват и да получават задължителните за собствениците /физически и юридически лица/ застрахователни суми, така също няма никаква конституционна пречка тя да може да определи част от тези суми да отиват за осъществяване на определени задачи от национален характер. Така всъщност стоят нещата с отчисленията по т.2 на чл.50 ЗЗРСИИ за фонд “Рехабилитация и социална интеграция”.

III.

Разпоредбата на чл.60 от Конституцията не е относима към оспорената разпоредба. Изглежда мнозинството, постановило решението, не е далеч от такъв извод. Изглежда то разбира, че тезата за “противоконституционност”, свързана с чл.60 от Конституцията, не е неударима. Затова, може би, в решението се изтъква нарушение и на чл.19, ал.2 от Конституцията, каквото твърдение искането не съдържа.

Достатъчно е да се отбележи, че конституционният принцип за еднакви условия за стопанска дейност не е накърнен, защото вноските по чл.50, т.2 ЗЗРСИИ се отнасят за всички застрахователи, респ. за всички собственици на моторни превозни средства, а не само за някои от тях.

IV.

Независимо от всичко не мога да приема разпоредбата на чл.50, т.2 ЗЗРСИИ за противоконституционна поради някои специфични за нея обстоятелства.

Разпоредбата има своята изрична конституционна опора и право на съществуване.

1.Това е преди всичко разпоредбата на чл.51, ал.3 от Конституцията. Тя е категорична: “.....лицата с физически и психически увреждания се намират под особена закрила на държавата и обществото”. Конституционният законодател изисква особени грижи за инвалидите, които трябва да бъдат полагани не само от държавата, но и от обществото. Разпоредбата на чл.50, т.2 ЗЗРСИИ е израз на конституционния императив за участието на обществото. В много случаи инвалидността се причинява от произшествия с моторни превозни средства, поради което е обществено оправдано част от

задължителните застрахователни вноски на собствениците на превозни средства да отиват за нея.

2.В изложениия ред на мисли трябва да се изтъкне също разпоредбата на чл.52, ал.2 от основния закон. Според нея здравеопазването на гражданите се финансира както от държавния бюджет, от работодателите и от лични колективни осигурителни вноски, така също и “от други източници при условия и ред, определени със закон”.

Конституционната разпоредба изрично предвижда възможността за здравеопазването да се финансира и от “други източници”, определени със закон. Към тези източници несъмнено спада извънбюджетното финансиране, което е характерно за фондове с национален характер. С други думи, чл.52, ал.2 от Конституцията допуска да бъдат създавани фондове на извънбюджетна сметка, какъвто е фонд “Рехабилитация и социална интеграция”. Нещо повече. С тази възможност здравеопазването се осигурява в по-голяма степен, отколкото ако то се финансира само от бюджетни източници. Затова тя е конституционно предвидена.

Тук е мястото да се отбележи, че в искането на главния прокурор се посочва чл.52, ал.3 от Конституцията. Погрешно обаче се тълкува понятието здравеопазване. Според искането то не обхваща профилактиката и рехабилитацията на инвалидите.

Профилактиката и медицинската рехабилитация на инвалидите, за които са предвидени на първо място средствата от фонд “Рехабилитация и социална интеграция /чл.51, ал.1, т.1 ЗЗРСИИ/, представляват безспорно дейности по здравеопазването. Следователно, чл.52, ал.2 от Конституцията не е аргумент за

противоконституционност, както погрешно го смята искането. Той е основен аргумент за обратното, за конституционносъобразност, но решението на съда пропуска и това.

3. Най-сетне, обявената за противоконституционна разпоредба на чл.50, т.2 ЗЗРСИИ удовлетворява принципите на хуманизъм и справедливост прокламирани от Преамбюла на Конституцията на Република България. Не случайно разпоредбата е приета с гласовете на 139 народни представители от XXXVII Народно събрание, без нито един да е гласувал "против" или "въздържал се" /пр.з. 14.12.1995 г./.

Това ако не е прецедент, е от малкото такива случаи на парламентарната практика през последните години.

По тези съображения подписах решението с особено мнение.

Конституционен съдия: /